

גילון ברעדה

ראש השנה תשפ"ו

ראש השנה הוא יוצא דופן בהיותו החג היחיד שנחוג במשך יומיים גם בארץ ישראל. הוא מכונה "יום ארוך", למרות שבפועל נוהגים בו כביום כפול: קריאות שונות בתורה, תקיעות בשופר וקידוש בכל יום.

השנתיים האחרונות נדמות לנו לעתים כיום אחד ארוך - מלחמה מתמשכת, חטופים בשבי, וברכת "תכלה שנה וקללותיה" שלא התממשה לרבים. אך הזמן אינו עומד מלכת; לצד הקללות ישנן גם ברכות. בפתחה של שנת תשפ"ו אנו נקראים לא להתייאש אלא לזכור שכל שנה ויום חדשים הם, ולמלאם בברכות ככל שנוכל.

הרב ארי חסיד

היום הרת עולם

עולמנו חוגג היום את יום בריאתו. מה היא "בריאת העולם"?

בתנ"ך "עולם" הוא תיאור זמן. בשפת חז"ל "עולם" הוא המין האנושי. כך: "כל המקיים נפש אחת מן העולם [לגרסת הרמב"ם] כאילו קיים עולם מלא" (משנה, סנהדרין ד ה).

א' בתשרי לא היה היום בו אמר א-להים "יהי אור", אלא היום השישי לבריאה, בו נברא אדם וחוה. המדרש בבבלי סנהדרין מתחקה שעה אחר שעה אחר בריאת האדם, זיווגו עם חוה ואכילתם מעץ הדעת, עד שבשעה האחרונה של אותו היום כבר מתואר איך "נטַרְד וְהִלֵּךְ לוֹ" אדם הראשון אל מחוץ לגן עדן. כלומר אפילו לילה אחד לא נשאר אדם וחוה בגן עדן!

"בריאת העולם" שמתחילה את הלוח העברי היא בריאת האנושות, שאוכלוסייתה מנתה שני אנשים, יצאה מגן עדן והתחילה להתמודד עם מציאות חדשה. פרי עץ הדעת העניק לנו יכולת להבין ולהפנים את המושגים 'טוב' ו'רע', ולהעביר מדור לדור ערכים של רגישות ודאגה לזולת.

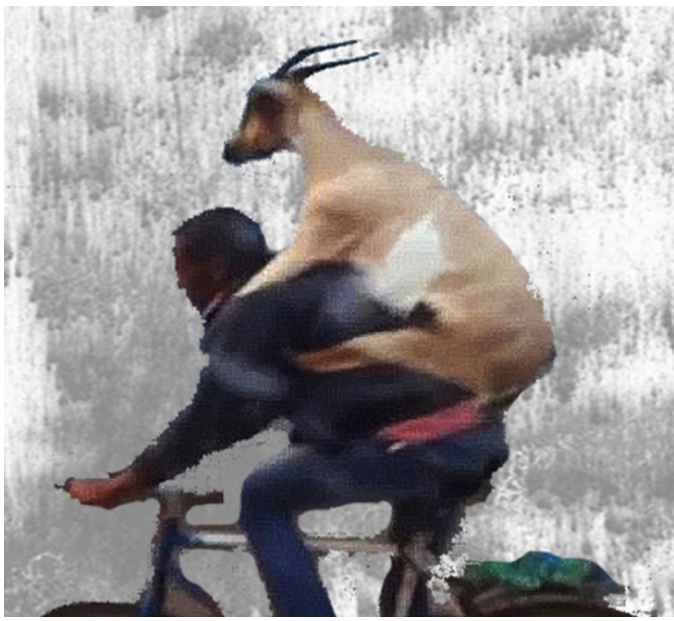
הרב ד"ר גיל נתיב

את היום הראשון של ראש השנה ברור שראוי לחגוג - הלא זהו יום בריאת האדם. אולם... לפי הספירה הזאת, מדוע נחגוג את היום השני? ביום השני החל האדם הראשון את החיים מחוץ לגן העדן, שבהם יצירה היא במחיר כאב, והישרדות כרוכה בזיעה ובעצבון.

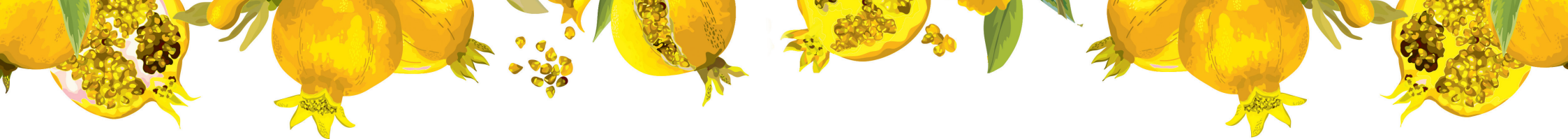
חגיגת שני ימי ראש השנה - גם ההתעלות של הבריאה וגם החיים שמחוץ לגן העדן - מעלה לדרגת אידאל את הייעוד האנושי, שאנו מכירים מקרוב: ליצור בכאב, לזרוע בדמעה, ולהאמין בטוב ובחיים למרות הכל.

הפצע האיום שנפער בעולמנו לפני שנתיים עודנו מדמם. יתכן שלא יתאחה בימי חיינו. סדוקי כוחות, אמון ואמונה, אנו מצווים - בראש השנה ובכל יום אחריו - לזרוע, לעבוד, לאהוב, ליצור, ולהאמין. זו משמעותו של כפל הימים א' ו-ב' בתשרי: צו האנושות, מורשת היהדות, ומצפן לדורשי תקווה וחיים.

הרבה חיה רואן בקר

שלומי צ'רקה | והוא לא ידע ואשם

השיבנו

בן אדם, מה לך?
נרדם?
קום!

מה לי? שנתיים מלחמה והנשמה מבקשת שיגרה.
נרדם? הלוואי נרדם. בשכבך ובקומך ובצהריך, הצצות חטופות אל המכשיר הנייד. מה קרה. איפה קרה. למי קרה. קרוב אלינו או רחוק? קרוב לקרובינו או רחוק? כולם קרובים ברקמה האנושית של הארץ הקטנה הזו. הגבה חשה במכאובי הזרת. העין, הלב, והאוזן מחוברים ומקוונים באינטרנט של האיברים.

א-לוהי, נשמה שנתת בי פצועה היא. אל נא רפא נא לה.
רפאני ה' וארפא.

א-לוהי, אומה שנתתה בי, פצועה היא. אל נא רפא נא לה.
רפאנו ה' ונרפא.

קום! קום מעפר. קום מאבל. קום מהמתח. קום מהזיכרון. קום למלאכת יומך. קום כנגד. קום בעד. קום והתקומם. קום לשנה חדשה. קום עם תקווה חדשה. קום לשיר שיר חדש. קום לסול מסילה. קום באשמורת כי הזמן קצר והמלאכה מרובה ואי אתה רשאי להיבטל ממנה (רבי טרפון, אבות ב טו-טז).

קח את שופרך הקטן ותקע בו שברים מעמקי הבטן, קח את נשמתך ועמוד בלבוש לבן פשוט לפני בוראך, לפני המראה הפנימית שיודעת - חטאנו לפניך, רחם עלינו.
תהא שנתנו פדיון ושיבה.

הרב יוסף ברוך פרומר

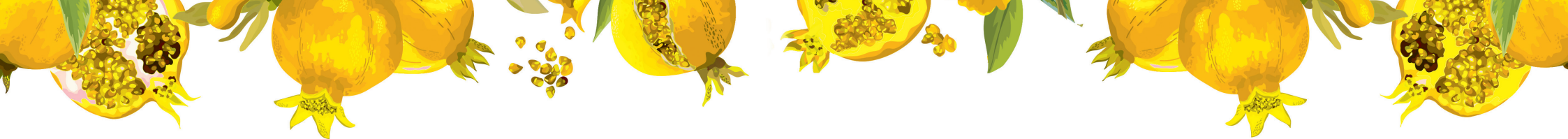
בילדותי הייתי משוטט ברחובות ברוקלין
לתור אחרי אחותי החורגת
שנאבדה, הם אמרו,
במהלך המלחמה.
הייתי מסתובב לי ללא מטרה,
מציץ לעבר העוברים ושבים באבניו J,
ומתחנן מא-להים שהיא תתגלה.
מאז נוכחתי לדעת,

שהיא מעולם לא הלכה שולל,
כדי שתחזר אלי ותשאר
מלבד בזכרונותי.
היום, בפתחה של שנה חדשה,
אין בפי אף תחנה.
אני מסתובב בבית הכנסת
ומחפש את האל שאפשר הרס משפחתי,
כמהה להתגלותו,
בתקנה שהוא שוב יחזר אלי וישאר.
מרטין הרשקוביץ

שלומי צ'רקה | יום לפני דין

הזמן עומד מלכת בין זיכרון ומוות, בין צללי אדם לשמי אור, כשהלב נבחן בין מורא הדין לתקוות הרחמים

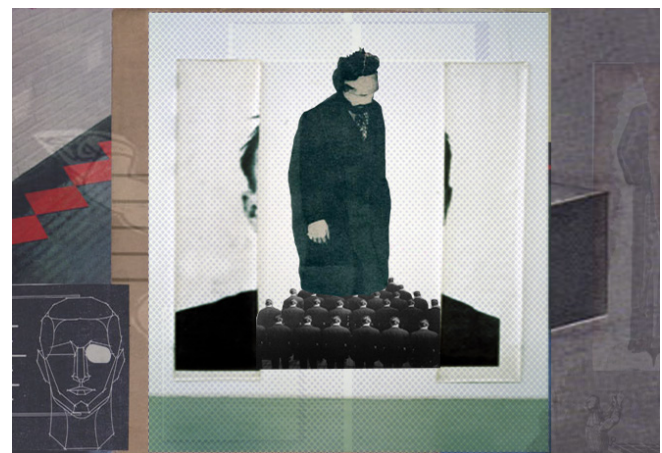
אתה בחרתנו מכל העמים
 וגם הם בחרונו מכל העמים
 להשמיד, להרג, לאבד
 לאנוס, לרצח לבזוז
 לשקר, להשמיץ, להעליל
 אהבת אותנו ורצית בנו?
 עשה למען הרוגים על שם קדשך
 עשה למען טבוחים על יחודך.
 מלך על כל הארץ
 עשה עמנו חסד, והושיענו
צביה ויסברגר (פרח רבנות)

א-לוהים שומע

התוקף: "תצעקי עד מחר, אף אחד לא שומע אותך".
 האישה: "א-לוהים שומע אותי".
 כך אמרה אזרחית מרהט לאחד מאלה שתקפו אותה ואת
 בנות משפחתה באלימות ובאכזריות במאחז גבעת רונן,
 כאשר נכנסו לשם בטעות באוגוסט 2024.
 מה זה אומר "א-לוהים שומע" לנוכח האימה והזוועות? מה
 הכוונה "א-לוהים שומע" כאשר אף אחד לא שומע?
 הבנה זו של דבריה חילחלה בי: יש טוב, יש חמלה, יש צדק,
 יש א-לוהים, הערכים האלו קיימים ונוכחים ואינם נעלמים,
 גם אם קולם לא נשמע במציאות כרגע.

העובדה שאנו במלחמה אינה אומרת שאין שלום; העובדה
 שיש אפליה אינה מוחקת את השוויון; העובדה שאין צדק לא
 אומרת שאין צדק.
 בראש השנה אנו ממליכים מחדש את א-לוהים, את הטוב
 שבעולם, את הצדק, הדין והחשבון והחסד.
 קול השופר הולך מסוף העולם ועד סופו; קול האיל, קולו
 של יצחק, קולו של ישמעאל, קולן של שרה ושל הגר, קול
 השבר, קול הצעקה; קולם של החטופים, של המשפחות
 השכולות, של הפצועים בגוף ובנפש.
 מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו: "רַחֲמָנָא דְעַנְי
 לְתַבְרִי לְבָא עֲנִינָא"; "הרחמן העונה לשבורי לב - עננו".
 אמן.

הרבה אמירת רוזן

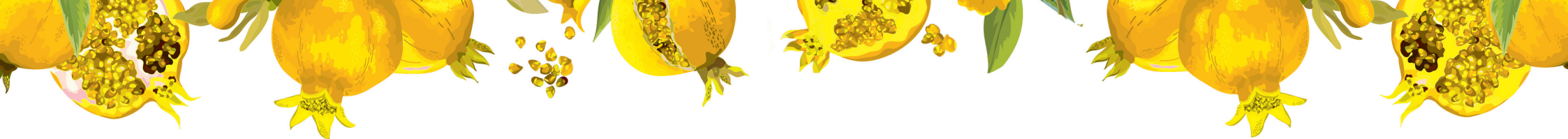
שלומי צ'רקה | המקריב הקורבן והמזבח
 בין מקריב לקורבן, בין מזבח לקהל דומם - ניצבת השאלה על
 מקומו של האדם מול הדין, האם כעד, כמקריב או כנקרב

זכרונות

אתה זוכר הכל; תולדות העולם ותולדות האדם, מעשינו
 והדרכים שהנחו אותם, קולות בחירותינו.
 אנחנו זוכרים עם תנועת רגשותינו והעקבות שההיסטוריה
 השאירה בנו.
 הויה, מקור כל דבר, נתת לנו את זיכרון הזמן והאפשרות
 להעבירו הלאה.
 בחכמתך האינסופית ציויתנו לזכור.
 יהי רצון שנעשה כדמותך, נזכור את ההיסטוריה, את
 טעויותינו, את נדודינו, את הפצעים העצומים. נזכור את
 אחריותנו לדורנו ולדורות הבאים, לשמור ולקדש חיים,
 לבקש צדק גם כאשר זה עולה לנו, ולרדוף שלום גם כאשר
 הכאב חזק מדי.

נזכור את הטוב, את הרגעים השמחים, את כל מה שחווינו
 ואהבנו ומה שעוד אפשר בדרכים של אנושות בדמותך.
 נזכור שבדמותך גם אחרים נוצרו, ושכולנו משאירים עקבות
 בעולם. עקבות זיכרון, ממה שאמרנו, עשינו, שתקנו.
 הזיכרונות עוזרים לנו להיות בעולם לא כדי לשנוא, לא
 כדי להתנקם, לא כדי להנציח קרבות שאינם שייכים לנו.
 הזיכרונות נוכחים כדי ללמד אותנו לעשות טוב יותר, לדאוג,
 לאהוב ולברך.
 זכור אותנו ולמד אותנו לזכור אותך.

אנה הופר (פרח רבנות)

“ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם”

כיצד השמות של הקב"ה / בעל הרחמים / השכינה משפיעים על אופן ההתקשרות שלנו איתו? לאילו שמות אתם מתחברים? אלה שהזכרתי או אולי, שוכן מרומים? אבינו מלכינו / אימנו מלכתנו? דיין אלמות? אמא עילאה? פוקד עוון? אל קנוא ונוקם? יודע מחשבות? מי שענה ל...?

במהלך הסליחות ותפילות המחזור אנחנו נחשפים לריבוי פנים של התגלות. מה מן הכינויים הללו תבקשו לאמץ לעצמכם השנה? על איזו דמות של הבורא תבקשו להתרכז? עם איזה דיוקן תבקשו להתעמת ולהתאמת?

לפני שנתיים בחרתי "אל אמונה" ובשנה שעברה "חי וקיים". כאן ביקשתי לרכז את עבודת הנפש שלי.

אני עוד לא יודעת מה אבחר השנה. ואתם? ואתן? מה תבחרו לעבודת הנפש שלכם או שלכן?

הרב ד"ר ר' מימי (מרים שרה) פייגלסון

ברכת שנה חדשה - סימני דרך

לכל אחד מאיתנו יש סימני דרך ייחודיים. אני מזמינה אתכם להצטרף אליי ולגלות את הסימנים האישיים שלכם. חלק מסימניי חוזרים מדי שנה, וחלקם מתחדשים ומפתיעים!

אננס: "אל תקרי אננס אלא: אנא, נס!"

אילו ניסים תרצו להזמין לשנה החדשה? ואולי בראש השנה הבא כבר תוכלו לשתף בסיפורי הניסים שחוויתם.

ולשנה זו במיוחד: האם תרצו לאתר, בכתבות שפורסמו, מאכלים אהובים על החטופים ו"לסמן את המקום שלהם בשולחן" בעזרת המאכלים הללו?

ולבסוף - איך מוצאים את הסימנים? אפשר להזמין כל אחד מבני הבית או האורחים להביא סימן אישי. או, בזמן קניות החג, לאפשר לכל אחד לשוטט בסופר או בשוק ולגלות איזה סימן "קורא להם".

אני מאחלת לכולנו שנה מלאה בסימנים מבורכים אשר יאירו לנו יחד את הדרך.

הרב ד"ר ר' מימי (מרים שרה) פייגלסון

סרדין: "אל תקרי סרדין אלא סר-דין".

היכן פגשתם חוויה של דין אישי (או לאומי) שתרצו להסיר מעליכם?

פולקע (רגל עוף): איזו תורה תרצו "ללמוד על רגל אחת?"

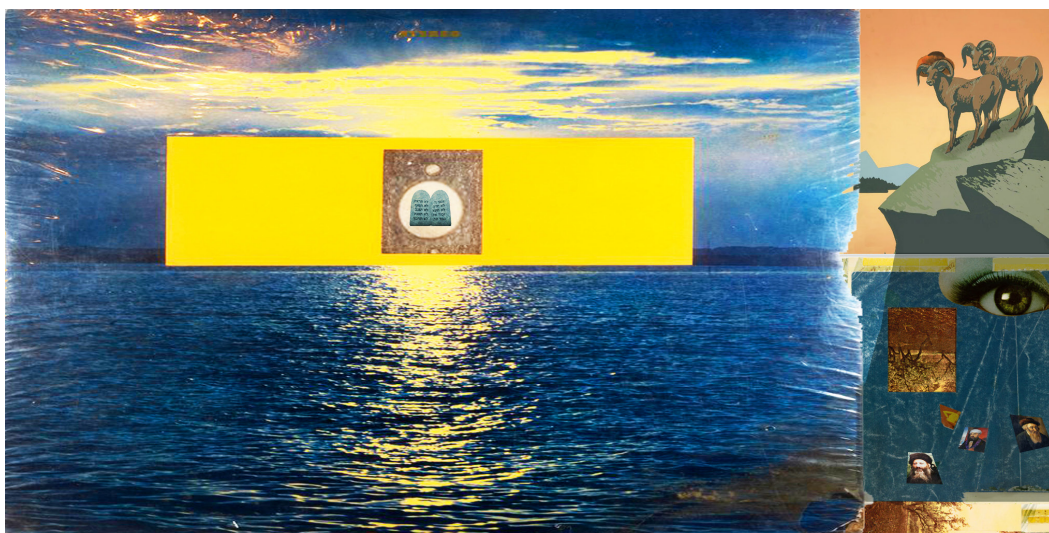
תורה הדרושה לך דווקא עכשיו, בלי זמן להעמקה, כזו שדי בה בקצרה כדי להמשיך בעזרתה בדרך?

כבד קצוץ (או גרסה צמחונית!):

1. היכן כבודכם "קצוץ", ותרצו לומר: "דיי"?

2. הכבד כמושב הכעס בגוף. כיצד תבחרו להזמין הכלה

ופרידה מן הכעס?

שלומי צ'רקה | קול דממה
בין גליו של ים התורה עולה
קול דממה דקה - השמש
מאירה והסלעים ניצבים,
עדות למפגש שבין יראה
לרחמים, בין מבט האדם
למבט האל

עריכה והפקה: בית המדרש לרבנים ע"ש שכטר 074-7800712 | schechter.org.il
בתמיכתו האדיבה של מיזם יוצרים וזכרון